

Statsminister Gro Harlem Brundtland: President!

Grunnlaget for samarbeid^{et} mellom de nordiske land ligger i stor grad i språklig fellesskap, i felles historie og i den geografiske nærhet. Det nordiske samarbeid har derfor en videre rekkevidde enn EFs arbeid med å gjennomføre det indre marked. Vi må ha dette utgangspunkt med oss når vi ved denne sesjonen skal føre videre debatten om Norden og Europa fra fjorårets sesjon i Oslo.

I dag er alle de nordiske land opptatt av Europa, av forholdet mellom EF og EFTA og av det videre europeiske perspektiv mot slutten av vårt århundre. Luxembourg-erklæringen fra 1984 gav oss et nytt og bedre grunnlag for å fortsette arbeidet med å bygge ned handelshindringer i det europeiske økonomiske rom. Dette er nå fem år siden, og EF er ved inngangen til 1989 kommet halvveis i sitt program med gjennomføringen av det indre marked. Den dynamiske utviklingen i den europeiske integrasjonsprosessen stiller derfor nye krav også til EF/EFTA-samarbeidet.

Det var for å diskutere disse viktige politiske spørsmålene at jeg i fjor sommer inviterte regjeringssjefene i EFTA-landene til et møte i Oslo 14. og 15. mars i år. Der må vi legge et grunnlag for EFTAs aktive rolle i det jeg vil kalle et 18-lands-Europa. EF-kommisjonens president, Jaques Delors, understreket i sin tale i Europaparlamentet i januar i år behovet for et bredere samarbeid mellom EF og EFTA. Han nevnte bl.a. muligheten for et nytt og sterkere strukturert samarbeid med felles beslutningsorganer og felles administrative institusjoner som kan effektivisere et slikt arbeid. Vi må nå diskutere hvordan EFTA kan styrkes, slik at organisasjonen best mulig kan ivareta viktige interesser i ^{vårt} forhold til EF.

Vår målsetting må fortsatt være å unngå at det oppstår nye handelshindringer i de europeiske økonomiske rom. Samtidig ønsker jo vi samarbeid på nye felter. I den norske formannsperioden har vi lagt særlig vekt på områdene den sosiale dimensjon, miljøvern og utdanning, noe jeg tror det er bred enighet om i alle de nordiske land.

De nordiske EFTA-landene legger alle vekt på å kunne bruke EFTA som et sentralt forhandlingsverktøy i sitt forhold til EF. Derfor er det nordiske samarbeid også en styrke når vi diskuterer EFTAs videre forhold til EF. For oss vil alltid grunnfestede nordiske verdier ligge til grunn for den bredere europeiske integrasjon. Det nordiske samarbeid er i seg selv et viktig grunnlag for å få dette til. Miljøpolitikken viser kanskje bedre enn på noe annet område hvor nødvendig det er å kombinere politisk styring og forpliktende internasjonalt samarbeid med en innsats og holdning fra hver enkelt. Miljøvern er det klassiske eksempel på at hvis alle gjør som de ønsker, får ingen det som de vil.

Det nordiske samarbeidet om miljøvern er blitt ytterligere styrket i løpet av 1988. Miljøpolitikken må fortsatt stå i sentrum, både nasjonalt, nordisk og internasjonalt. Den nye innsikt vi får i miljøspørsmålene, må forandre vår måte å tenke på. Fortsetter utviklingen som nå, kan 1990-årene bli det tiåret da vi taper kampen for det globale miljø. Derfor må vi greie å snu utviklingen og vinne kampen for fremtiden. Det sentrale budskap i rapporten fra Verdenskommisjonen er egentlig dette: Miljøhensynene må inn på alle plan. Ingen kan stenge seg ute fra miljøproblemene, og ingen nasjonale grenser kan verne oss. Vi hadde innsett dette i 1970-årene, da de nordiske land kjempet i første rekke for konvensjonen mot

grenseoverskridende luftforurensning. Om vi noen gang skal komme i forkant av miljøproblemene, må vi ha sterkere internasjonale organisasjoner, og vi må være villig til å gi dem til dels overnasjonal myndighet. Uten en slik utvikling blir vi ikke i stand til å møte de stadig økende problemene. Det krever en ny forståelse om behovet for internasjonalt samarbeid.

I dag står vi overfor en rekke globale miljøtrusler. Kanskje er det trusselen mot atmosfæren som skal få oss til å ta konsekvensen av problemene - at de er blitt så store at de bare kan løses gjennom mer forpliktende internasjonalt samarbeid. Ut fra en slik målsetting har jeg sammen med den franske og den nederlandske statsminister innbudt et 20-talls stats- og regjeringssjefer til et møte i Haag den 11. mars for å utarbeide et nytt grunnlag for sterkere internasjonalt samarbeid for vern av atmosfæren. Initiativet har vært forberedt mellom en rekke statsministere, og det understreker at miljø og utvikling nå står øverst på den internasjonale dagsorden, på lik linje med spørsmål om sikkerhet, nedrustning og menneskerettigheter.

Miljøprogrammet som ble vedtatt på den ekstraordinære sesjonen, må vi nå utfylle med spesifikke handlingsplaner på områder der våre nasjonale tiltak kan støtte og forsterke hverandre. Den vedtatte handlingsplanen mot havforurensning er ett eksempel på dette.

I de siste par ukene har det i våre naboland kommet sterke reaksjoner etter visning av en film om selfangst. La meg med en gang understreke at norske myndigheter har tatt denne saken meget alvorlig. Filmen om selfangsten har gjort et sterkt inntrykk. Likevel er det - fordi det fortsatt er

uklart i hvilken grad filmen gir et riktig bilde av fangsforhold - et åpenbart behov for en nærmere avklaring slik at vi får et korrekt bilde av faktiske forhold. Den norske regjering har oppnevnt en bredt sammensatt kommisjon, også med svenske og danske eksperter, for å vurdere de påstander som er reist i fjernsynsfilmene, og om det er skjedd overtredelse av regelverket. Kommisjonen skal gå detaljert gjennom alle inspektørrapportene fra perioden 1982-88 og alt tilgjengelig materiale om selfangsten. Den skal også vurdere tiltak som måtte anses nødvendig for å håndheve fastsatte regler for selfangsten. I tillegg til denne kommisjonen skal en egen ekspertgruppe vurdere det eksisterende regelverk og dets praktiske gjennomføring som grunnlag for å ta standpunkt til behovet for eventuelle endringer i regelverket. Fiskeridepartementet har forbudt norsk fangst av selunger i 1989.

Nasjonalt er det fra før satt i gang et stort forskningsprogram i Norge over fem år for å sikre en bedre kunnskap om de kompliserte økologiske forhold i havområdene. Den norske regjering legger til grunn prinsippet om at alle levende ressurser i havet skal kunne beskattes, men innenfor forsvarlige biologiske rammer. For kystnasjonen Norge er det av største betydning å bevare og verne de levende ressurser på en slik måte at både vi og framtidige generasjoner kan dra nytte av dem.

Økt bruk av naturgass i nordisk energiforsyning står også på rådets dagsorden. Naturgass er i dag det mest miljøvennlige fossile brensel vi har. Flere trekk ved energiutviklingen i de nordiske land taler også for at naturgass bør bli et viktig supplement til andre aktuelle energibærere. Vi har innenfor Norden betydelige gassreserver som representerer en langsiktig kilde til selvforsyning og leveringssikkerhet for

energi i Norden. Et nordisk gassmarked må bygges opp gjennom nasjonale og bilaterale tiltak, slik det har skjedd i Finland, Danmark og Sverige. De kommersielle gassforhandlinger som pågår mellom norske gasselgere og svenske og danske gasskjøpere kan bli et viktig incitament i utviklingen av et videre nordisk gassmarked. Et alternativ som nå vurderes, er bygging av en gassledning gjennom Norge som kan forsyne både et norsk og et svensk marked. Dette illustrerer hvordan vi etter hvert kan få en mer omfattende infrastruktur for et nordisk gassmarked. Det er gjennom slike konkrete prosjekter at vi skritt for skritt kan realisere felles mål om et nordisk samarbeid for økt utnyttning av naturgassen. Jeg vil derfor oppfordre de berørte parter på både selskaps- og myndighetsplanet om å gå aktivt inn for at vi i fellesskap søker å utnytte de reelle muligheter som foreligger på dette viktige området.